

Са сваком баченом бомбом, заплењеним бродом и језивом претњом уништењем, Доналд Трамп повећава подстицај Ирана да одбаци његов „велики мировни договор“ и уместо тога јурне ка набавци нуклеарног оружја ради будуће самоодбране.

The Guardian

World Europe US news Americas Asia Australia Middle East Africa Inequality Global development

Opinion Nuclear weapons

Iran didn't have a nuclear weapon before this war. But you can see why it would develop one now

Simon Tisdall

Оправдавајући своју објаву рата 28. фебруара, Трамп је тврдио да Иран – а пре свега његов нуклеарни програм – представља „непосредну претњу“. Али Иран не поседује нуклеарно оружје. САД и Израел га поседују.

Шефови америчких обавештајних служби и инспектори Уједињених нација слажу се да не постоје чврсти докази да је режим, иако развија техничке капацитете и оставља отворене политичке опције, изградио или икада покушао да изгради нуклеарно оружје

барем од 2003. године, када је разоткривен тајни програм, пише Сајмон Тисдал, спољнополитички коментатор у анализи за [Гардијан](#).

Међутим, након Трамповог другог ничим изазваног напада у року од годину дана и његове заклетве да ће иранску цивилизацију бомбардовати и вратити „у камено доба“, то ће се врло вероватно променити.

Све је теже оспорити став, који се приписује тврдокорним генералима Корпуса исламске револуционарне гарде који сада воде Иран, да су нуклеарне бомбе једини сигуран начин одвраћања од будућих напада.

САД и Израел су већ два пута извели ударе без упозорења, усред дипломатских преговора. Чак и ако би мировни споразум био постигнут, Иранци знају да се на Трампа и Бењамина Нетањахуа, који су склони освети, не може поуздано рачунати.

Америчко-израелска осовина могла би годинама одржавати своју агресију.

Трампов фокус на „уништавање“ иранског нуклеарног програма једнако је погрешан као и било која погрешно усмерена америчка крстарећа ракета Томахавк.

Домаће нуклеарно знање не може се лако бомбардовањем избрисати, колико год научника Израел убио. А у сваком случају, Техеран не мора нужно поново да развија капацитете и вештине потребне за изградњу нуклеарног оружја у земљи. Можда их може купити готово у иностранству.

Северна Кореја, дугогодишњи савезник, била би највероватнији извор, док се помоћ Владимира Путина и Русије (која већ сарађује на нуклеарним енергетским пројектима) не може потпуно искључити.

Ким Џонг Ун за сада се држи по страни рата. Али баш као што је тајно послао трупе да

помогну Путину у Украјини, могао би још увек тајно да се укључи како би наоружао Техеран. Што се тиче нуклеарне пролиферације, Ким има „искуство“.

Иран се придружио растућем броју ненуклеарних држава које су озбиљно страдале од стране доминантних нуклеарних сила.

Године 1994. Украјина се одрекла свог нуклеарног оружја у замену за, како се испоставило када је Русија први пут напала 2014. године, безвредне западне безбедносне гаранције. Сад су извршиле инвазију на Ирак 2003. иако је та држава без нуклеарног одвраћања.

Да ли би Трамп напао Венецуелу у јануару да је била нуклеарно наоружана?

Ако би признате нуклеарне силе поштовале своју обавезу из Уговора о неширењу нуклеарног оружја (НПТ) из 1968. године да смање и на крају елиминишу своје арсенале, други би можда имали мању потребу за нуклеарним штитом.

Али оне упорно крше своја обећања. Све више, САД и Русија злоупотребљавају своју доминантну позицију – злоупотребе које је НПТ управо имао за циљ да спречи. Израел (за разлику од Ирана) никада није потписао тај споразум.

Трампово алармантно ирационално, импулсивно и претеће понашање само по себи ствара несигурност и неизвесност. Али његов милитаризам такође подстиче глобално ширење нуклеарног оружја. САД троше милијарде на модернизацију свог арсенала.

Русија, Северна Кореја, Француска и Уједињено Краљевство раде исто, док Кина брзо и у великој мери шири своје снаге. Ипак, Трамп је одбио да обнови низ споразума о контроли наоружања из доба хладног рата.

Он је одбацио европски подржани нуклеарни споразум са Ираном из 2015. који је

постигао Барак Обама, што је била, како се наводи, погрешна одлука која је директно довела до данашње конфронтације.

Првог дана рата, ирански врховни вођа, ајатолах Али Хамнеи, био је мета и убијен.

Његова обавезујућа фетва која изричито забрањује развој иранске бомбе вероватно је нестала заједно с њим.

Што се Ирана тиче, Трамп и Нетањаху полазе од две фундаменталне заблуде. Чак и ако се једног дана успостави нека врста хладног мира, Иранци неће опростити нити заборавити злочине попут масакра у школи у Минабу, разарања које је задесило њихову земљу и дипломатске издаје Вашингтона – без обзира на то да ли ће садашњи режим остати на власти или не.

„Иранска претња“ ће опстати. Друго, Техеран и даље има опције над којима САД и Израел, упркос војној надмоћи, немају контролу.

Санкционисана и изолована Северна Кореја нуди могући модел за Техеран. Режим у Пјонгјангу је првобитно развио сопствено нуклеарно оружје користећи прикривену тржишну технологију добијену из Пакистана.

Династија Ким је касније вршила трансфере у вези с нуклеарним програмом Башара ал-Асада у Сирији. Тренутно продаје балистичке ракете, између осталих, Ирану и Русији.

У овом тренутку то је спекулација, али ко може рећи да Ким неће Ирану обезбедити комплетне нуклеарне бојеве главе?

Или, ако је то превише ризично, могао би да испоручи високо обогаћени уранијум, дизајн бојевих глава и стручну помоћ у замену за нафту, предложио је Марк Фицпатрик, стручњак за неширење оружја из Међународног института за стратешке студије и бивши високи амерички дипломата. Ако би то учинио, ко би то знао и ко би то могао да заустави?

Ким је постао све одважнији након неуспеха Трампове непријатне шарм офанзиве из првог мандата.

Игноришући сигнале Беле куће о обновљеним контактима када Трамп посети Пекинг следећег месеца, севернокорејски лидер упадљиво тестира нове ракете, провоцира Јужну Кореју и Јапан и наглашава ближе везе са Кином, Русијом и Белорусијом.

Говорећи у марту, рекао је да је америчка агресија у Ирану „доказала“ да је Северна Кореја била у праву што је развила нуклеарно одвраћање. Техеран је ту поруку сигурно примио.

Ако је Ким у праву, зашто тачно Трамп третира Северну Кореју другачије од Ирана? На крају крајева, обе земље угрожавају своје суседе и имају анти-западне савезе, обе су ауторитарни режими који потискују своје грађане, а севернокорејска нуклеарна претња је очигледно стварна. Разлог за двоструке стандарде делује очигледно. Чак ни Трамп није довољно непромишљен да нападне државу која поседује нуклеарно оружје.

Начин на који Трампово и Путиново ратоборно понашање легитимише аргументе у корист поседовања нуклеарног оружја потенцијално је катастрофалан за глобалне напоре неширења. Ако Иран покуша да набави нуклеарно оружје ради самоодбране, да ли ће га следити Саудијска Арабија, Египат и Турска?

А то је само Блиски исток. Као и Украјина, рат у Ирану такође пружа покриће и преседан другим нуклеарним силама ако и оне одлуче да нападну државе без нуклеарног оружја.

Да ли би Кина могла да уради исто у вези са Тајваном? С обзиром на судбину Ирана, да ли би Тајпеј требало да пожури да набави нуклеарно оружје? Да ли Јапан и Јужна Кореја треба да учине исто?

Није ни чудо што над петогодишњом ревизионом конференцијом Уговора о неширењу нуклеарног оружја (НПТ), која се отвара у Њујорку у понедељак, виси суморна атмосфера.

Њени изазови укључују свеprisутне програме модернизације и проширења нуклеарног арсенала, колапс дипломатских напора за контролу наоружања, наставак нуклеарних проба, као и оно што Удружење за контролу наоружања назива „растућим нуклеарним опасностима“ и ризицима ширења.

„Идеја ‘глобалне нуле’, односно света без нуклеарног оружја, доживљава постепено еродирање“, упозорила је овог месеца истраживачка служба Доњег дома британског парламента.

Ово није измишљена прича којом се плаше деца. Ово је стварност. Од инвазије на Украјину, Русија је више пута претила употребом нуклеарног оружја. До сада, срећом, није до тога дошло. У последњим недељама, док је Трамп деловао неодлучно у вези с Ираном, појавили су се извештаји — касније демантовани — да би и САД могле да прибегну нуклеарном оружју.

Било да су то ратне претње или не, такве изјаве постају превише уобичајене. Ако се може пронаћи праведан и разуман преговарачки излаз из садашњег хаоса, Иран и сличне средње рангиране рањиве земље можда би биле уверене да наставе да се одричу нуклеарног оружја.

Али ако се необуздана агресија доминантних нуклеарних сила које верују у политику „право јачег“ настави, стара хладноратовска ноћна мора узајамно осигураног уништења постаће данашња будна стварност.

(Данас)